

*Załącznik
do Uchwały Nr X/44/2011
Rady Powiatu w Pultusku
z dnia 30 marca 2011r.*

POWIAT PUŁTUSKI

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY
OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W POWIECIE PUŁTUSKIM
NA LATA 2011-2015**

Pułtusk, marzec 2011

SPIS TREŚCI:

WSTĘP

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOCY

1. Definicja przemocy w rodzinie
2. Cechy charakterystyczne przemocy
3. Rodzaje przemocy
4. Cykl przemocy
5. Kryzys i interwencja kryzysowa

II. MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

III. PRZEMOC W RODZINIE W DOKUMENTACH PRAWNYCH

1. Dokumenty międzynarodowe
2. Podstawy prawne w Polsce
3. Inne dokumenty

IV. FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE PUŁTUSKIM W LATACH 2009 – 2010

V. CELE PROGRAMU

1. Obszary działań
2. Odbiorcy programu
3. Przewidywane efekty realizacji programu
4. Realizatorzy

VI. MONITOROWANIE

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

VIII. ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Rodzina jest miejscem nabywania podstawowych doświadczeń społecznych. Człowiek przeżywa w niej najważniejszy okres kształtujący między innymi jego styl życia, osobowość, pogląd na świat. Zatem dom rodzinny powinien być spostrzegany jako środowisko miłości i opieki, bezpieczne i ciepłe miejsce domowego ogniska, schronienie przed złem zewnętrznego świata. Jednak dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem terroru, zagrożenia, poniżenia, lęku i cierpienia. Ofiary przemocy doświadczają lęku, bezsilności, przygnębienia i rozpacz. Ich ciało i psychika doznają ostrych urazów i podlegają długotrwałemu procesowi niszczącego stresu i zagrożenia. Przemoc we współczesnym świecie jest zjawiskiem coraz bardziej widocznym i niepokojąco narastającym. Bardzo ważne jest aby uzmysłwić sobie powagę problemu jakim jest stosowanie przemocy wobec najbliższych a zwłaszcza wobec dzieci. Badania w Polsce pokazują:

- 36% Polaków przynajmniej raz doświadczyło przemocy ze strony partnera lub współmałżonka (TNS OBOP, 2007),
- 41% dorosłych Polaków uważa, że lanie jeszcze nikomu nie zaszkodziło (CBOS, 2008),
- 64% Polaków zna w swoim otoczeniu rodziny, w których dochodzi do przemocy (TSNOBOP, 2008),
- 63% dorosłych Polaków przyznaje, że w dzieciństwie byli karani klapsami, 38 przyznaje, że byli bici pasem lub innym przedmiotem (Fundacja Dzieci Niczyje, 2001),
- Co czwarty pacjent leczenia odwykowego przyznaje się do stosowania przemocy wobec dzieci, w czasie trwania choroby alkoholowej (IPZ, 2000)
- W Ogólnopolskim Pogotowiu dla Ofiar Przemocy w Rodzinie “Niebieska Linia“ rocznie przeprowadza się ponad 10 tys. rozmów, które dotyczą różnych problemów rodzinnych, w tym przemocy oraz nadużywania alkoholu.
- Ponad 86 tys. interwencji w sprawach przemocy w rodzinie (Komenda Główna Policji, 2008),
- ponad 130 tys. ofiar przemocy, w tym ponad 55 tys. dzieci i młodzieży (Komenda Główna Policji, 2007),
- Ponad 81 tys. sprawców przemocy w rodzinie, 81% z nich było pod wpływem alkoholu (KGP, 2007),
- ponad 17 tys. Osób skazanych za znęcanie się nad rodziną (Ministerstwo Sprawiedliwości, 2007).

Jak widzimy przemoc domowa stała się zjawiskiem społecznym, aby jej skutecznie przeciwdziałać należy podejmować działania systemowe. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie dając taką możliwość wskazują zadania poszczególnych samorządów i źródła ich finansowania.

Niniejszy program stanowić ma budowę spójnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w powiecie pułuskim we współpracy wszystkich instytucji i organizacji zajmujących się tematyką przemocy.

I. CHARAKTERYSTYKA ZJAWISKA PRZEMOC

1. Definicja przemocy w rodzinie

Zgodnie z art. 2 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180, poz. 1493, z późn.zm.) **przemoc w rodzinie**, to *jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.*

2. Cechy charakterystyczne przemocy

Z powyższej definicji wynikają następujące cechy charakterystyczne przemocy:

- jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka i ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary;
- siły są nierównomierne – sprawca przemocy jest silniejszy od ofiary;
- działanie lub zaniechanie jednej osoby narusza prawa i dobra osobiste drugiej, sprawca wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa ofiary;
- powoduje cierpienie i szkody fizyczne lub psychiczne – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary, szkody mogą być wymierne lub nie, widoczne lub niedostrzegalne, natychmiastowe, czy też odroczone w czasie.

3. Rodzaje przemocy

Wyodrębnia się następujące **rodzaje przemocy**:

- **przemoc fizyczna** - bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenie ich użyciem, zadawanie bólu;
- **przemoc psychiczna** – sprawowanie przez sprawcę psychicznej kontroli nad ofiarą - np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, niszczenie lub grożenie zniszczeniem rzeczy, upokorzenie, używanie wulgarnych słów;
- **przemoc seksualna** – zmuszanie do odbywania stosunku lub poddania się innym zachowaniom seksualnym, a także zmuszanie do współżycia w nieakceptowanej formie;
- **przemoc finansowa (ekonomiczna)** - np. utrzymywanie osoby zależnej w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie pracy zawodowej, nie dawanie wystarczającej ilości środków finansowych na prowadzenie gospodarstwa domowego;
- **przemoc polegająca na osaczeniu** – np. ciągle chodzenie za kimś, dzwonienie do niego w celu wyrządzenia mu krzywdy lub zastraszania;
- **przemoc w wymiarze społecznym** – zakazywanie osobie kontakt z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie wychodzenia z domu, upokarzanie jej w miejscach publicznych;

4. Cykl przemocy

Przemoc domowa rzadko jest czynem jednorazowym. Znacznie częściej jest procesem o długiej, nawet kilkunastoletniej historii. Ma tendencję do powtarzania się według zauważalnej prawidłowości. Cykl przemocy składa się zwykle z trzech następujących po sobie faz:

- **faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, który charakteryzuje się wzrostem napięcia i natężenia sytuacji konfliktowych;
- **faza ostrej przemocy** - następuje wybuch gniewu i wyładowania agresji;
- **faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, jednak bez specjalistycznej pomocy kończy się to nawrotem przemocy spowodowanym ponownym wzrostem napięcia u sprawcy.

5. Kryzys i interwencja kryzysowa

Ze zjawiskiem przemocy nieodzownie związany jest **kryzys i interwencja kryzysowa**. Oba te pojęcia nie są terminami precyzyjnymi. „Kryzys” wydaje się jednym z najczęściej używanych w dzisiejszym świecie pojęciem. Słowo to pochodzi z języka greckiego. Czasownik *krinein* – oznacza rozdzielać odsiewać, rozstrzygać, decydować, sądzić, natomiast pochodzący od niego rzeczownik *krisis* to wybór, rozstrzygnięcie. Władysław Kopaliński w Słowniku wyrazów obcych i zwrotów obcojęzycznych (1989r.) **kryzys definiuje** jako okres przelomu, przesilenia, decydujących zmian.

Cztery fazy reakcji kryzysowej według Gerarda Caplana:

I faza – narastające uczucie niepokoju i napięcia, prowadzące do uruchomienia znanych już sposobów na osiągnięcie homeostazy,

II faza – pojawia się dezorganizacja działania i silna potrzeba pomocy; osoba w kryzysie zauważa, że nie jest w stanie poradzić sobie z problemem, wzrasta w niej napięcie, ale jednocześnie występuje najsilniejsza podatność na zmianę,

III faza – w wyniku napięcia następuje mobilizacja wszystkich rezerw,

IV faza – kryzys się kończy, następuje satysfakcjonujące rozwiązanie, bądź na skutek niepowodzenia zachowanie nieprzystosowawcze, co oznacza utrzymanie homeostazy pozornej, ze zwiększoną podatnością na sytuacje podobne do tej, która wywołała kryzys.

Osoba znajdująca się w kryzysie często nie jest w stanie rozwiązać problemu we własnym zakresie. Najlepsze efekty w pomocy osiąga się wykorzystując cechy charakterystyczne dla II fazy kryzysu, tj. silna potrzeba pomocy i podatność na zmianę. Funkcjonuje wiele definicji „interwencji kryzysowej”. Wanda Badura – Madej definiuje ją jako formę pomocy psychologicznej, polegającą na kontakcie terapeutycznym, skoncentrowanym na problemie wywołującym kryzys, w którym dochodzi do konfrontacji osoby z kryzysem i do jego rozwiązania (W. Badura-Madej, Wybrane zagadnienia interwencji kryzysowej, Wyd. ITERA, Warszawa, 1998).

Interwencja kryzysowa jest formą indywidualnej pomocy psychologicznej, ukierunkowana mniej lub bardziej bezpośrednio na szeroko rozumiany kryzys emocjonalny. Ma ona charakter oddziaływania krótkoterminowego, koncentrującego się na szerokim zakresie zjawisk, mogących mieć wpływ na równowagę emocjonalną jednostki, rodziny i grupy (Sęk H. red (2005) *Psychologia kliniczna*. T. II, Warszawa, Wydawnictwo Naukowe PWN).

Interwencja kryzysowa czerpie z rozmaitych form oddziaływania i pomocy.

Relacja wsparcia interwencyjnego ma charakter przejściowy i krótkotrwały a jej celem są m.in.:

- wspieranie klienta, umożliwienie mu powrotu do emocjonalnej równowagi,
- zapobieganie hospitalizacji,
- skłonienie klienta do innego spojrzenia na wydarzenia krytyczne.

II. MITY I STEREOTYPY NA TEMAT PRZEMOCY W RODZINIE

W wielu społeczeństwach zaobserwować można brak reakcji na problem przemocy w rodzinie. Wynika to z funkcjonujących w świadomości społecznej mitów i stereotypów na temat przemocy, które pokazują fałszywy obraz problemu.

Usprawiedliwiają one stosowanie przemocy, służą do ukrycia czy zbagatelizowania problemu, przez co utrudniają prawidłowe reagowanie na akty brutalności, czy okrucieństwa wobec bliskich. Dla sprawcy są sygnałem o społecznym przyzwoleniu na przemoc. Do najczęściej spotykanych mitów i stereotypów na temat przemocy w rodzinie należą stwierdzenia:

- „Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna, nikt nie powinien się wtrącać”, „Policja nie powinna interweniować w sprawach rodzinnych”,

Niektóre osoby nie potrafią poradzić sobie z problemami rodzinnymi bez ingerencji osób postronnych. Z drugiej strony wstydzą się lub boją mówić o tym, co dzieje się w domu. Interwencja z zewnątrz może niejednokrotnie zapobiec tragedii.

- „Przemoc dotyczy tylko rodzin z marginesu społecznego”,

Doświadczenie przemocy nie jest zależne od statusu społecznego, zdarza się także w tzw. „dobrych domach”.

- „Oznaką przemocy są widoczne ślady na ciele ofiar”,

Przemoc fizyczna pozostawiająca ślady na ciele ofiary jest tylko jedną z form przemocy. Inne formy przemocy dezintegrują funkcjonowanie emocjonalne człowieka.

- „Przyczyną przemocy w rodzinie jest alkohol”,

Alkohol jest jednym z czynników „wyzwalających” przemoc, usprawiedliwieniem jej, ale nie jest przyczyną agresji. Sprawcy przemocy w rodzinie nie zawsze są pod wpływem alkoholu.

- „Ofiara przemocy wyraża na nią zgodę, gdyby było inaczej odeszłaby od sprawcy”,

Często ofiara przemocy jest tak osaczona i zastraszona przez sprawcę, iż nie widzi możliwości zmienienia sytuacji, w jakiej się znalazła. Niejednokrotnie problemem jest brak samodzielności finansowej i schronienia.

- „Jeśli ktoś jest bity to znaczy, że sobie na to zasłużył”,

Za przemoc zawsze winę ponosi sprawca. Niezależnie od zachowania ofiary będzie on w stosunku do niej agresywny.

- „Gwałt w małżeństwie nie istnieje”.

Przemoc seksualna ma miejsce także w małżeństwie. Jest to niezgodne z prawdą. Przemoc może mieć miejsce we wszystkich grupach społecznych, niezależnie od poziomu wykształcenia lub statusu społecznego czy materialnego. Pamiętać również należy, iż zgodnie z prawem przemoc, wykorzystywanie, bicie, krzywdzenie osób bliskich jest przestępstwem, na które każdy ma prawo, a nawet obowiązek reagować. Świadectwem przemocy są nie tylko widoczne na ciele urazy –

przemoc psychiczna nie pozostawia śladów. Osoby doznające przemocy znajdują się w bardzo trudnej sytuacji. Pozostawanie w związku pełnym krzywdzenia wynika między innymi z wyznawania tradycyjnych wartości takich jak miłość, trwałość małżeństwa, mylnego przeświadczenia, że sprawca jest dobry dla dzieci, gdyż ich nie bije, przekonania o zależności ekonomicznej od sprawcy i niemożności samodzielnego funkcjonowania, wiary w obietnice sprawcy, że się zmieni, nieracjonalnego obwiniania się za przemoc, czy też braku wiedzy na temat miejsca, gdzie osoba dotknięta przemocą może znaleźć bezpieczne schronienie i specjalistyczną pomoc.

III. PRZEMOC W RODZINIE W DOKUMENTACH PRAWNYCH

1. Dokumenty międzynarodowe

Przemoc w rodzinie ujmowana w kontekście łamania praw człowieka, jako ważnego problemu społecznego, znalazło odzwierciedlenie w wielu dokumentach międzynarodowych, zalecających podejmowanie wszelkich niezbędnych działań w celu eliminacji przemocy i ochrony ofiar. Należą do nich:

- Deklaracja o eliminacji przemocy wobec kobiet z 1993 roku,
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 roku,
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004/2220(INI)),
- Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przemocy domowej wobec kobiet (2006/C 110/15).

2. Podstawy prawne w Polsce

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy swe uwarunkowania prawne ma przede wszystkim w **ustawie z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 125, poz. 842)** oraz Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Inne akty prawne niezbędne do realizacji Programu to:

- ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy ;
- ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ;
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi ;
- rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. Nr 50, poz. 259).

3. Inne dokumenty

Dokumentami określającymi opcje poszczególnych dziedzin życia powiatu, w tym społecznego, mającymi bezpośredni i pośredni wpływ na rozwiązywanie problemów społecznych są:

- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Pułuskim na lata 2007 – 2014,
- Strategia Rozwoju Powiatu Pułuskiego na lata 2007-2020.

Zgodnie z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie zadania przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego.

Do zadań powiatu należy w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej;

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności:

- 1) tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Do zadań gminy należy tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

IV. FORMY WSPARCIA REALIZOWANE W POWIECIE PUŁUSKIM W LATACH 2009-2010

Na terenie powiatu pułuskiego pomocą w zakresie uzależnień i współuzależnień oraz przemocą zajmują się:

1. Interdyscyplinarny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy Domowej w Pułusku,
2. Punkt Informacyjno-Konsultacyjny przy OPS w Pokrzywnicy,
3. Siedem Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,

4. Dwie Poradnie Terapii Uzależnień,
5. Poradnictwo rodzinne przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtusk.
6. Komenda Powiatowa Policji w Pułtusk.

Na podstawie danych uzyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Pułtusk, przemoc w powiecie przedstawia się następująco:

Procedura „Niebieskich Kart” - powiat pułtuski		2007	2008	2009	2010
Lista sporządzonych „Niebieskich Kart”		173	200	225	250
Ogółem interwencje domowe		988	875	649	609
Ofiary przemocy	Kobiety	206	261	305	252
	Mężczyźni	12	27	27	29
	Dzieci	182	169	171	82
Zatrzymani do wytrzeźwienia w ramach „Niebieskiej Karty”		123	146	147	153
Ilość postępowań przygotowawczych, w których wykorzystano „Niebieskie Karty”		61	5	3	6
Wnioski przesłane do różnych instytucji w ramach procedury „Niebieskiej Karty”		104	160	237	261

Na terenie powiatu osoby z problemem alkoholowym i ich rodziny mogą uzyskać pomoc terapeutyczną w 2 Poradniach Terapii Uzależnień. Poradnie prowadzą zajęcia dla dwóch grup osób uzależnionych i współuzależnionych. Wiele osób zostało skierowanych do Poradni przez GKRPA na podstawie orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku podania się leczeniu.

Na terenie powiatu pułtuskiego działa siedem Gminnych Komisji do Spraw Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, które realizuje zadania w oparciu o gminne programy profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pomagają osobom uzależnionym od alkoholu poprzez: prowadzenie z nimi rozmów interwencyjnych (których efektem może być leczenie odwykowe), kierują wnioski do Sądu Rejonowego o zastosowaniu obowiązku podjęcia leczenia przymusowego w systemie otwartym i zamkniętym.

Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie profilaktyki i minimalizacji szkód społecznych podejmują wiele działań:

- finansowanie działalności świetlic socjalno – terapeutycznych;
- finansowanie zajęć dla dzieci pochodzących z rodzin patologicznych, dotkniętych alkoholizmem;

- finansowanie programów profilaktyczno – edukacyjnych dla dzieci i młodzieży ze szkół;
- finansowanie szkoleń, kursów dla osób związanych z realizacją zadań wynikających z gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej, szkołami, Sądem Rodzinnym w celu zapewnienia rodzinom patologicznym skutecznej pomocy.

Dane Gminnych Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w rozbiciu na gminy

	2008	2009	2010
	Gmina Pułtusk		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	166	204	400
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	54	47	32

	2008	2009	2010
	Gmina Winnica		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	17	25	28
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	8	7	8

	2008	2009	2010
	Gmina Pokrzywnica		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	23	24	21
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	12	12	11

	2008	2009	2010
	Gmina Zatory		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	30	25	32

Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	6	2	4
---	---	---	---

	2008	2009	2010
	Gmina Obryte		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	42	39	46
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	6	4	3
	2008	2009	2010
	Gmina Świercze		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	46	52	52
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	3	2	4

	2008	2009	2010
	Gmina Gzy		
Wnioski o wszczęcie procedury leczenia odwykowego	11	12	12
Liczba osób skierowanych na leczenie przez sąd na wniosek GKRPA	3	2	3

W Ośrodkach Pomocy Społecznej w Pułtuskach i Pokrzywnicy funkcjonują Interdyscyplinarne Punkty Konsultacyjno- Informacyjne, których celem jest pobudzanie wrażliwości na drugiego człowieka i samego siebie, zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie, zwiększenie dostępności pomocy ofiarą przemocy domowej. Ze wsparcia specjalistów psychologa, prawnika, terapeuty korzystało:

OPS w Pułtuskach :
2009r. - 87 osób
2010r. - 226 osób

OPS w Pokrzywnicy:
2009r. - 56 osób
2010r. - 65 osób

Poradnictwo Rodzinne prowadzone jest w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pułtuskach. Pomoc udzielana jest dla społeczności lokalnej z terenu powiatu pułtuskiego przez pedagoga, psychologa i prawnika.

Zakres pomocy jest bardzo szeroki i obejmuje różne problemy, np. przy sformułowaniu pozwu o alimenty i rozwód, wyjaśnienie znaczenia pisma sądowego, sprawy majątkowe, sprawy karne, uregulowanie kontaktów z dziećmi, informacja o przysługujących uprawnieniach i sytuacji prawnej, informacja o postępowaniu w sprawie ubezwłasnowolnienia, zdobycie umiejętności prawidłowego komunikowania, pomoc osobom z problemami: emocjonalnymi, wychowawczymi z dziećmi, małżeńskimi, problem alkoholowy w rodzinie, pomoc w poradzeniu sobie z depresją i kryzysem psychicznym, itp.

Liczba osób, które skorzystały z poradnictwa w PCPR:

2009r. - 253 osoby

2010r. - 377 osób

Przyczyny korzystania ze wsparcia w Ośrodkach Pomocy Społecznej

Powiat pułuski	2009		2010	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Przyczyny korzystania ze wsparcia				
Bezrobocie	916	3064	954	3130
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (ogółem)	461	2032	421	1725
Alkoholizm	253	808	255	729
Narkomania	5	8	6	6
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	19	35	17	30
Przemoc w rodzinie	35	188	38	202

W ramach zapobiegania marginalizacji osób i rodzin prowadzone są świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży. W świetlicach środowiskowych dzieci korzystają z gier i zabaw. Uczestniczą w zajęciach sportowych, plastycznych, teatralnych oraz imprezach okolicznościowych. Odrabiają prace domowe.

L.p	MOPS, GOPS	Świetlice środowiskowe		
		2008	2009	2010
1.	Pułusk	3 (82 dzieci)	3 (87 dzieci)	3 (85 dzieci)
2.	Winnica	-	-	-
3.	Pokrzywnica	2 (26 dzieci)	2 (28 dzieci)	3 (35 dzieci)
4.	Zatory	2 (30 dzieci)	2 (32 dzieci)	2 (45 dzieci)
5.	Obryte	1 (35 dzieci)	1 (35 dzieci)	1 (35 dzieci)
6.	Gzy	-	-	-
7.	Świercze	-	-	-

Z danych uzyskanych z Sadu Rejonowego w Pułtusku wynika, że w tutejszym Sądzie z art. 207 kk skazano z terenu właściwości Sądu (z wyłączeniem miasta i gminy Nasielsk) w **2009 r.** - 13 osób, w **2010 r.** - 10 osób, natomiast **23** osoby stosujących przemoc w rodzinie w latach **2009 - 2010** objętych było dozorem kuratora.

V. CELE PROGRAMU

Celem główny: zwiększenie skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ma on także przyczynić się do ograniczenia skali problemu i skutków przemocy domowej. Istotnym jest podejmowanie kompleksowych działań ukierunkowanych zarówno na ochronę ofiar przemocy, jak i na edukowanie osób stosujących przemoc i korygowanie agresywnych postaw i zachowań.

Cele szczegółowe:

1. Podejmowanie działań mających na celu poprawę sytuacji rodzin zagrożonych zjawiskiem przemocy w rodzinie przez zwiększenie świadomości i wrażliwości społecznej dotyczącej zagrożeń i skutków płynących z przemocy w rodzinie oraz nabywanie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych;
2. Rozwój poradnictwa specjalistycznego dla różnych kategorii ofiar przemocy w tym: rodzinnego, prawnego, psychologicznego, socjalnego;
3. Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
4. Działania w zakresie udzielenia pomocy osobom dotkniętym przemocą; poprzez wsparcie i terapię, udostępnienie wiadomości o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie;
5. Rozwój oddziaływań terapeutycznych ukierunkowanych na osoby dotknięte przemocą w rodzinie i osoby stosujące przemoc w rodzinie (realizacja programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy);
6. Zwiększenie dostępności do usług świadczonych przez placówki pomocowe osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
7. Opracowywanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznych mającym na celu udzielanie specjalistycznej pomocy;
8. Sporządzanie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie;
9. Rozwój działalności zespołów interdyscyplinarnych;
10. Zatrudnianie specjalistycznej kadry w ramach umów cywilnoprawnych.
11. Rozwój nowych form i metod wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży zagrożonej lub dotkniętej przemocą w rodzinie.

1. Obszary działań

Cele działań i przewidywane efekty realizacji odnoszą się do obszarów:

- **profilaktyka** – promowanie wartości rodzinnych, rozwijanie umiejętności interpersonalnych;
- **edukacja** – przekazywanie wiedzy na temat zjawiska przemocy, jego skutków, informowanie o możliwych formach pomocy;
- **interwencja** – przerwanie przemocy, ochrona ofiar, izolacja i oddziaływanie na sprawców;

- **wspieranie** – przeciwdziałanie poczuciu osamotnienia i bezradności u ofiar przemocy, uświadamianie praw i możliwości rozwiązania problemu poprzez pomoc psychologiczną, prawną i socjalną.

2. Odbiorcy Programu

1. Ofiary przemocy w rodzinie:

- a) dzieci,
- b) współmałżonkowie lub partnerzy w związkach nieformalnych,
- c) osoby niepełnosprawne
- d) osoby starsze.

2. Sprawcy przemocy w rodzinie.

3. Świadkowie przemocy.

4. Przedstawiciele władz lokalnych, instytucji i służb pracujących na rzecz dzieci i rodzin.

3. Przewidywane efekty realizacji Programu

1. Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie.

2. Odpowiednie przygotowanie osób pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie.

3. Spadek liczby przypadków przemocy w rodzinie.

4. Usprawnienie systemu pomocy rodzinom dotkniętym przemocą.

5. Niwelowanie skutków przemocy w rodzinie.

4. Realizatorzy

Działania dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy powinny być prowadzone we wszystkich jednostkach na terenie powiatu, które w ramach swoich działań zajmują się ochroną, czy też wsparciem rodziny i jej członków. Niezbędna jest chęć współpracy między osobami i instytucjami działającymi we wskazanym obszarze. W pracy należy stosować się do zasad:

- **interdyscyplinarności**, zgodnie z którą wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów o różnych zawodach, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji; kluczowa jest praca zespołowa i współpraca;
- **kompleksowości**, z uwagi na fakt, iż przemoc jest zjawiskiem złożonym i wieloaspektowym.

Realizatorami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Powiecie Pułuskim są:

1. Starostwo Powiatowe w Pułusku,
2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pułusku,
3. Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu pułuskiego,
4. Policja,
5. Sąd,
6. Prokuratura,
7. Placówki oświatowe,
8. Organizacje pozarządowe działające na rzecz rodziny,
9. Zakłady Opieki Zdrowotnej,
10. Poradnie alkoholowe.

VI. MONITOROWANIE

Ocenę realizacji poszczególnych działań Programu w roku kalendarzowym dokonywać będzie Rada Powiatu w Pułtusk, po przedłożeniu stosownego rocznego sprawozdania przez Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Powiecie Pułtuskim na lata 2011-2015 finansowany będzie ze środków Starostwa Powiatowego, Samorządów Gminnych. Ponadto ze środków otrzymanych z budżetu Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Wojewody Mazowieckiego oraz środków Europejskiego Funduszu Społecznego.

VIII. ZAKOŃCZENIE

Realizacja niniejszego Programu stanowiła będzie wspólny strategiczny plan działań wobec problemu przemocy w rodzinie poprzez wieloaspektowe zaangażowanie się wszystkich instytucji i organizacji zobligowanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. Mamy oczekiwania i nadzieję, iż przyczyni się on do usprawnienia systemu przeciwdziałania przemocy, ograniczenia zjawiska przemocy i towarzyszących mu innych zjawiskiem m.in. agresji i patologii a przede wszystkim poprawy funkcjonowania zagrożonych rodzin w powiecie pułtuskim.

HARMONOGRAM DZIAŁAŃ PROGRAMU

L.p	Działania	Od kiedy	Do kiedy	Podmiot odpowiedzialny
1	Organizowanie i prowadzenie pomocy indywidualnej dla ofiar przemocy	2011	2015	PCPR, MOPS, GOPS, służba zdrowia, Punkty Interwencji-Kryzysowej, Organizacje pozarządowe, GKRPA
2	Opracowanie powiatowego informatora nt. możliwości i form pomocy w sytuacjach przemocy domowej, instytucjach świadczących pomoc rodzinie w kryzysie	2011	2012	PCPR
3	Tworzenie Punktów Interwencji Kryzysowej na terenie gmin powiatu.	2011	2012	Burmistrz, Wójtowie, MOPS, GOPS
4	Organizowanie kampanii, konferencji uwzględniających problematykę przeciwdziałania przemocy i agresji	2011	2015	PCPR, MOPS, GOPS, Policja
5	Współpraca z mediami oraz inicjowanie wymiany informacji pomiędzy mediami i instytucjami odpowiedzialnymi za profilaktykę i rozwiązywanie problemów przemocy	2011	2015	PCPR, MOPS, GOPS, Policja

6	Doskonalenie i szkolenie kadr zawodowych pracujących na rzecz rodzin będących w kryzysie	2012	2015	GKRPA, PCPR, MOPS
7	Stosowanie procedury “Niebieskiej Karty”	2011	2015	Policja, MOPS, GOPS
8	Wspieranie i rozwój świetlic środowiskowych dla dzieci na terenie powiatu	2011	2015	MOPS, GOPS
9	Opracowywanie i realizacja programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	2011	2015	PCPR
10	Utworzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej	2011	2015	Starostwo Powiatowe, PCPR